

Tôi đọc “Cha Vô Danh” của Phạm Ngọc Lân (03)

Một tài liệu lịch sử?

Tôi vụng về dài dòng văn tự, vì vốn tiếng Việt của tôi không được phong phú cho lắm, tôi vẫn còn sử dụng tiếng Việt cổ của thiên niên kỷ trước, chẳng thể nào theo kịp thời đại. Tôi chỉ muốn nói, khi bắt đầu đọc Cha Vô Danh của Phạm Ngọc Lân, tôi thật sự muốn biết một nhạc sĩ, một nghệ sĩ sẽ viết sách thế nào để chuyển tải những gì ông muốn gọi gắm, để mô tả đất nước Việt Nam trong hậu bán thế kỷ 20 với thật nhiều biến động kinh hoàng trước và ngay cả sau khi chiến tranh chấm dứt. Ngoài ra tôi không biết gì về ông cả. Bên cạnh đó, tôi cũng muốn nghe có ai đó nhắc về Trung Tâm Đắc Lộ (161 đường Yên Đổ) vì tôi có rất nhiều kỷ niệm ở nơi đây.

Tôi định ninh tác phẩm này là một cuốn sách về lịch sử. Cho dù tác giả có “nguy trang” dưới bất kỳ hình thức nào đi chăng nữa. Cho dù ông... chối: “*Tôi không viết sử, mà chỉ kể chuyện những gì tôi chứng kiến, hoặc có người đáng tin cậy chứng kiến*” thì ông cũng đang làm công việc viết sử, như Giáo Sư **Pierre Brocheux**¹ đã nói trong phần điểm sách:

Au fond, Lân nous parle du demi-siècle de la tragédie vietnamienne qu’il a vécu du nord au sud, en trois actes : la révolution de 1945 et la résistance contre le retour des Français (p. 23 à 55), la vie dans la République du Viêt Nam où les individus et les familles sont impliqués dans le destin collectif jusqu’à la réunification forcée et douloureuse pour un grand nombre (1975).

- *Extrait du Compte-Rendu de lecture par PIERRE BROCHEUX, 14/06/2015
INDOMEMOIRES*

Thật ra, Phạm Ngọc Lân muốn nói với chúng ta về nửa thế kỷ bi kịch mà ông đã trải qua từ Bắc vào Nam, một bi kịch gồm 3 màn : cuộc cách mạng năm 1945 và kháng chiến chống sự trở lại của người Pháp (trang 23 đến 55), cuộc sống tại Việt Nam Cộng Hòa của những cá nhân và gia đình chia sẻ vận mệnh chung của miền Nam cho tới thời điểm thống nhất trong sự cưỡng ép, kéo theo thảm cảnh cho rất nhiều người (1975).

- *Trích bài Điểm Sách của PIERRE BROCHEUX, 14/06/2015 INDOMEMOIRES -
Phạm Ngọc Lân phỏng dịch từ bản Pháp ngữ*

Tác giả còn khẳng định trong *Lời Mở Đầu*:

Cần phải ghi lại để các thế hệ mai sau có thêm hiểu biết về đời sống của cha ông mình, về lịch sử cận đại của đất nước mình.

- *Phạm Ngọc Lân*

Nên dù muốn dù không tôi biết tôi sắp đọc một cuốn sách về lịch sử.

Một cuốn sách về lịch sử Việt Nam của Phạm Ngọc Lân, của Quân Mỹ Lan, của tôi và của tất cả mọi người chúng ta.

Một cuốn sách về lịch sử không hề giống, không hề khô khan như những cuốn sách về lịch sử đã từng được viết.

Một cuốn sách về lịch sử trong đó người đọc được dắt đi theo những vết chân của nhân vật giả tưởng... có thật **Hoàng Kim Long**, tên Pháp là **Jean Martin**.

Lúc này thì tác giả làm tôi phân vân. Sự phân vân dâng lên tột cùng sau này khi biết tên (giả) của cha dượng ông là ông Hoàng Văn Quy, và tên (giả) của mẹ ông là bà Lê Thị Kim. Đọc lại phần mở đầu thì thấy ông nói:

Tôi cố ý đặt tên khác cho các nhân vật để tôn trọng sự riêng tư của từng người, kể cả hai tên Hoàng Kim Long và Jean Martin.

Có chăng một sự liên hệ nào đó để ba đại-danh-từ Kim, Hoàng, Quy có thể được ghép lại và trở thành Hoàng Kim Quy? Có thời gian tôi gặp ông Hoàng Kim Quy hầu như mỗi ngày trong suốt ba tháng nghỉ hè. Đó là một ông già đẹp lão, bao giờ cũng mặc veston xám chỉnh tề, đi xe sang trọng có tài xế lái, cầm theo một cuốn phúc âm trên tay, đến xem lễ chiều lúc năm giờ ở nhà thờ Đức Bà trong lúc chờ hai đứa cháu nội đang học bổng ở trường Hòa Bình bên kia đường. Sau khi chiến tranh kết thúc trong cưỡng ép, ông Hoàng Kim Quy bị khép đủ mọi tội danh và bị bắt giam vào nhà lao Chí Hòa. Ông chết ở đó, không bao giờ được xét xử công bằng cũng như bao nhiêu nạn nhân khác. Báo chí lẽ phải bây giờ vẫn còn viết những điều kinh khủng về ông, về con ông, ông Hoàng Kim Lân mà họ gọi là **Âu Dương Công Tử**², tôi không tin.

Còn cái tên Jean Martin thì tôi... nghi lắm! Tôi chắc tác giả ngày xưa ở đâu đó trong khu Tân Định, Dakao. Ai đã từng ở đó hay thường đi qua nơi này mà không biết tiệm cà phê Jean Martin nổi tiếng nằm sát ngay bên trại hòm Tôbia ở trên đường Hai Bà Trung gần nhà thờ Tân Định?

Tiệm cà-phê J. Martin ở khu Tân Định ngày xưa

Nếu quả thật là tác giả lấy tên một hiệu cà phê của Pháp mà đặt cho nhân vật Hoàng Kim Long của mình để gợi nhớ kỷ niệm thì cũng là một ý tưởng khá hay. Nhưng chính cái ý tưởng này sẽ quay lại... hại ông khi tất cả những gút mắt bị buộc chặt từ bao nhiêu thập niên bỗng được tháo bung ra khiến ông phải viết thêm phần **Lời cuối** cho cuốn sách Cha Vô Danh.

Nhưng đó là chuyện về sau, còn bây giờ, Hoàng Kim Long là Jean Martin, con bà Lê Thị Kim, cha vô danh, cha dượng là ông Hoàng Văn Quy.

Hoàng Kim Long có khuôn mặt sáng sủa, nước da thật trắng, chứ không đen như những giọt cà phê đang nhỏ xuống, một buổi sáng thứ bảy trời se lạnh, khi tôi bắt đầu đọc Cha Vô Danh.

(còn tiếp)

¹ **Pierre Brocheux**, nguyên là giáo sư Sử học Đại học Paris 7 Denis Diderot, nay đã về hưu. Ông là một nhà nghiên cứu sử nổi tiếng về Đông Dương và Việt Nam, tác giả nhiều công trình biên khảo hàn lâm về bộ môn này.

- Chú thích của Phạm Ngọc Lân

² **Ân Dương Công Tử** (歐陽公子), tên một nhân vật trong **Xạ Đâu Anh Hùng Truyện** (射鵰英雄傳) của **Kim Dung** (金庸, 10/3/1924 – 30/10/2018), là con rơi của **Tây Độc Âu Dương Phong** (西毒歐陽鋒, một trong **Ngũ Bá** (五絕), có ngón chưởng **Cáp Mô Công** (蛤蟆功) rất lợi hại.